

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego – nowoczesna uczelnia z tradycją

Ks. Rafał Bednarczyk

STRESZCZENIE

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie jest jednym z młodszych uniwersytetów w Polsce. Jest to uczelnia państwowa, jednak posiada wyraźną tożsamość katolicką. Wynika to z faktu, że uniwersytet ten został powołany na bazie Akademii Teologii Katolickiej, będącej spadkobierczynią warszawskiej teologii akademickiej, związanej z powstałym w 1816 r. Uniwersytem Warszawskim. Jego historia stanowi potwierdzenie, że we współczesnym, pluralistycznym społeczeństwie są potrzebne uczelnie łączące styl nowoczesnego uprawiania nauki z głębokimi wartościami humanistycznymi oraz wiarą w Boga. Jest to prężna wspólnota akademicka realizująca wartości, którymi żył jej patron kard. Stefan Wyszyński służąc Bogu, Kościołowi, Ojczyźnie i człowiekowi.

Słowa kluczowe: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Akademia Teologii Katolickiej, nauka, teologia, humanistyka, uniwersytet

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie jest pod wieloma względami uczelnią wyjątkową. Już umiejscowienie jego najstarszego kampusu w rezerwacie Lasku Bielańskiego, w sąsiedztwie kościoła pokamedulskiego, wytwarza klimat wyciszenia i spokoju pośród wielkiej, stołecznej aglomeracji. Ta okoliczność jest doceniana przez pracowników i studentów tej uczelni. O fenomenie tego ośrodka akademickiego stanowi nie tylko jego położenie w otoczeniu urokliwej, bujnej przyrody. Warto w tym miejscu podkreślić, że w Polsce nie ma aktualnie drugiego uniwersytetu państwowego, na którym funkcje rektora od lat pełnią księża, a na korytarzach czy w biurach nikogo nie dziwi używanie chrześcijańskich pozdrowień¹. Nie jest to dziełem przypadku, ponieważ pomimo swego całkowicie cywilnego charakteru ma on także wyraźną tożsamość katolicką, co wynika z historii jego powstania i kolejnych etapów rozwoju.

O wyjątkowości tej placówki naukowej stanowi także to, iż jest to uniwersytet w pełnym, klasycznym kształcie. W średniowieczu, gdy powstawały pierwsze uniwersytety, miały one cztery wydziały: filozofii (nauk wyzwolonych), prawa, medycyny i najważniejszy – teologii². Dziś wszystkie te wydziały prężnie się rozwijają na UKSW. Ten model uniwersytetu odpowiadał pluralizmowi poznawczemu i głównym nurtom poszukiwań naukowych. Wiara

¹ Istnieją w Polsce uniwersytety kościelne, jak KUL w Lublinie czy UPJPII w Krakowie, ale mają status uczelni prywatnej dotowanej przez państwo.

² Por. S. Wielgus, *Zachodnia i Polska nauka średniowieczna – encyklopedycznie*, Płock 2005, s. 18-21.

i rozum (nauka) współbrzmiały ze sobą, wzajemnie się uzupełniały i wpływały na rozwój wielopłaszczyznowego myślenia akademickiego. Z czasem w ośrodkach uniwersyteckich ukształtowała się nowa struktura wydziałów, w której do głosu doszły głównie nauki oparte na poznaniu empirycznym. Nie przeszkadzało to jednak, aby w uczelniach państwowych wykładano także teologię. Taki model uniwersytetu funkcjonował w Polsce do połowy XX w., nawet w początkach PRL. Obecnie UKSW jest jednym z nielicznych uniwersytetów, na którym ten sposób uprawiania nauki nadal jest podtrzymywany. Niniejsze opracowanie służy przybliżeniu złożonych dziejów tej uczelni, jej dynamicznego rozwoju naukowego oraz wartości, jaką wnosi jej obecność na mapie polskich ośrodków naukowych. Ten tekst jest także głosem refleksji nad kierunkiem rozwoju nauki akademickiej.

Korzenie i prakorzenie UKSW

Prezentowany ośrodek w roku akademickim 2019/2020 przeżywał dwudziestolecie swego istnienia. Jest to niewątpliwie jeden z młodszych uniwersytetów w Polsce, którego powołanie do istnienia nastąpiło w 1999 r. Jego bazą była jednak Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie, co sprawia, iż historia tego ośrodka akademickiego jest zdecydowanie dłuższa. Jej początki można datować na rok 1816, kiedy to został utworzony Królewski Uniwersytet Warszawski, w którego skład wchodził Wydział Teologiczny. Jeśli uznać zgodnie z literą prawa, że powstała w 1954 r. ATK oparta została na strukturach dotychczasowych wydziałów teologicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, to pozwoliłoby odwołać się do sięgającej końca XV w. tradycji teologicznej obecnej na najstarszej uczelni w Polsce. Jest jednak faktem, że już w 1957 r. dawni profesorowie UJ opuścili warszawską uczelnię³, a dziś niemal jedynym śladem związków UKSW z krakowską *Alma Mater Jagellonica* są zbiory biblioteczne, które wówczas trafiły do Warszawy.

Obecnie w opracowaniach na temat historii UKSW i ATK autorzy nie powołują się na swoje korzenie krakowskie. Wynika to także z faktu, że kontynuatorem tradycji Wydziału Teologicznego UJ stała się Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie, z której utworzony został Uniwersytet Papieski Jana Pawła II. Nie ma jednak rozbieżności zdań, co do związków UKSW z działalnością Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Warszawskiego⁴. Na jego dzieje wpłynęły burzliwe nurty dziewiętnastowiecznej historii i niejednokrotnie dość restrykcyjna polityka rządów carskich. To, że można wykazać ciągłość akademickiej tradycji teologicznej świadczy o jej wyjątkowej żywotności.

Powstały w 1816 r. Wydział Teologiczny był nastawiony głównie na przyjmowanie alumnów (kandydatów do kapłaństwa) skierowanych tu przez biskupów, którzy po uzyskaniu dyplomu magistra teologii mogli zostać wykładowcami w diecezjalnych seminariach

³ Zob. S. Urbański, *185 rocznica Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (1816–2001)*, *Studia Theologica Varsoviensia*, 2002, 40, 1, s. 13-14, s. 22-24.

⁴ Por. tamże, s. 13-14; R. Bartnicki, *Korzenie UKSW. Z dziejów uczelni na warszawskich Bielanach*, Warszawa 2017, s. 24-27; J. Łupiński, *Służba Wydziału Teologicznego Kościołowi w Polsce*, *Studia Theologica Varsoviensia*, 2013, 51, 1, s. 63-64.

duchownych. Studia te były także otwarte dla świeckich, jednak nie cieszyły się ich szczególnie zainteresowaniem. W 1823 r. zmianie uległa organizacja studiów teologicznych na Uniwersytecie Warszawskim. Najpierw zawieszono wykłady z teologii, a następnie w 1825 utworzono Seminarium Główne dla większej liczby kleryków, które zostało powiązane z Wydziałem Teologicznym. Uczestnikami wykładów mogli być także świeccy. Kres istnienia Wydziału Teologicznego nastąpił wraz z zamknięciem w 1831 r. Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego w ramach represji po Powstaniu Listopadowym. Pozostało jednak Seminarium Główne, które z kolei zostało przekształcone w Akademię Duchowną Rzymskokatolicką. Przetrwiała ona w Warszawie do 1867 r., kiedy to władze carskie zamknęły tę placówkę teologiczną i przenieśli ją do Petersburga włączając w strukturę działającej tam Akademii Duchownej⁵. Do niej, aż do wybuchu I wojny światowej, kierowani byli zdolniejsi klerycy z terenu Królestwa Polskiego, aby po uzyskaniu magisterium z teologii mogli prowadzić wykłady w seminariach duchownych⁶.

Od odrodzonego Wydziału Teologicznego na reaktywowanym Uniwersytecie Warszawskim do Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie

Ponowne otwarcie Uniwersytetu Warszawskiego nastąpiło w 1915 r. za zgodą ówczesnych niemieckich władz okupacyjnych, a sam Wydział Teologiczny, przemianowany później na Wydział Teologii Katolickiej, wznowił swoją działalność w maju 1918 r. Dwa lata później uzyskał on zatwierdzenie Stolicy Apostolskiej. Rozpoczął się czas jego dynamicznego rozwoju. Stopniowo przybywało studentów, którymi mogli być jedynie absolwenci seminariów duchownych. Kształcono wówczas na trzech specjalnościach: biblijno-dogmatycznej, historyczno-prawnej oraz teologiczno-filozoficznej, nadając w każdej z tych dziedzin stopnie naukowe. W okresie międzywojennym 264 studentów uzyskało dyplom magistra teologii, 102 doktora, a także przeprowadzonych zostało 7 przewodów habilitacyjnych. Rozwijała się zatem młoda, prężna kadra naukowa, która miała dopiero się sprawdzić w sytuacji powojennej odbudowy struktur akademickich⁷. O znaczeniu Wydziału Teologii Katolickiej dla całego Uniwersytetu wiele mówi to, że w latach 1927–1928 funkcję rektora tej uczelni pełnił ks. prof. Antoni Władysław Szlagowski (1864–1956), wykładowca homiletyki i patrologii⁸.

Wybuch II wojny światowej przerwał normalną działalność UW, która odtąd w ograniczonym stopniu mogła być kontynuowana jedynie w postaci tajnego nauczania. Taką aktywność podjęła także grupa profesorów Wydziału Teologii Katolickiej. Po wojnie wznowiono

⁵ W opinii badaczy działająca do 1867 r. Akademia Duchowna Rzymskokatolicka w Warszawie utrzymywała wysoki poziom naukowy. Posiadała ona także prawo nadawania stopni naukowych w zakresie teologii i prawa kanonicznego. Zob. J. Łupiński, *Stużba Wydziału Teologicznego...*, art. cyt., s. 65.

⁶ Zob. R. Bartnicki, *OD UIW do UKSW. 200 lat instytucji i struktur teologii uniwersyteckiej w Warszawie* [w:] M. Butkiewicz, J. Ślawik, J. Sobkowiak (red.), *200 lat teologii uniwersyteckiej w Warszawie*, Warszawa 2017, s. 16-19.

⁷ Por. tenże, *Korzenie UKSW...*, s. 68-69.

⁸ Zob. R. Bednarczyk, *Wojciech Szwykowski (1773–1838) i Antoni Szlagowski (1863–1956) – duchowni i rektorzy Uniwersytetu Warszawskiego* [w:] *200 lat teologii uniwersyteckiej...*, dz. cyt., s. 48-50.

działalność Uniwersytetu w jego dawnych strukturach wraz z wydziałami teologii katolickiej i ewangelickiej. Początkowo podtrzymywano jeszcze dawne tradycje, do jakich należała Msza św. dla całej społeczności uniwersyteckiej na inaugurację nowego roku akademickiego. Po raz pierwszy zaniechano jej w 1949 r. Uniwersytet zaczął być stopniowo ograniczany w swojej autonomii i poddawany bezpośrednim decyzjom Ministra Oświaty. Przeobrażeniu ulegała jego struktura wydziałów. W 1953 r. zlikwidowano Wydział Teologii Ewangelickiej, a w jego miejsce powołano Chrześcijańską Akademię Teologiczną. Rok później podobny los spotkał Wydział Teologii Katolickiej⁹.

Powstanie i rozwój Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie (1954–1999)

Początek lat 50. XX w. przyniósł wzmogoną falę prześladowań Kościoła w Polsce. Władza dążyła do podporządkowania sobie także tego sektora życia społeczeństwa. Wprowadzane są różne obostrzenia, księża są oskarżani o działalność antypaństwową, wytaczane są im pokazowe procesy, w których są skazywani na dotkliwie kary. Na początku września 1953 r. odbył się pokazowy proces sądowy, w czasie którego na karę 12 lat więzienia został skazany biskup kielecki Czesław Kaczmarek (1895–1963). Wcześniej był okrutnie torturowany i zmuszony do przyznania się do wysuwanych przeciwko niemu oskarżeń. Krótko po tym procesie, w nocy z 25 na 26 września 1953 r. aresztowany został prymas Stefan Wyszyński (1901–1981). W tych okolicznościach rodzi się nowa uczelnia – Akademia Teologii Katolickiej. Decyzja o jej powstaniu zapadła 2 sierpnia 1954 r. Wówczas to postanowiono przenieść do niej wydziały teologii katolickiej działające na Uniwersytecie Warszawskim oraz na Uniwersytecie Jagiellońskim. Miejscem osadzenia tej palcówki stały się dawne budynki klasztorne na warszawskich Bielanach odebrane księżom marianom w lipcu 1954 r. Zatem tworzono tę uczelnię towarzyszyły brutalne, bezprawne działania wymierzone bezpośrednio w Kościół, jego strukturę i przywódców. Trudno do końca ocenić, czy za takim posunięciem kryła się bardziej chęć pozbawienia państwowych uniwersytetów kontaktu z teologią, czy też stworzenia ośrodka teologii pozauniwersyteckiej, nad którym byłoby łatwiej panować i wywierać na nim bezpośrednią presję, a w razie problemów zwyczajnie go zamknąć. Z całą pewnością intencją ówczesnych decydentów nie była troska o rozwój teologii w Polsce¹⁰.

W skład nowo utworzonej Akademii weszły trzy wydziały, które wcześniej tworzyły swoje sekcje na Wydziale Teologii Katolickiej UW – teologii, prawa kanonicznego i filozofii chrześcijańskiej. Problem stanowiła jednak tożsamość uczelni, ponieważ działania państwa zostały przeprowadzone z pominięciem kompetencji Stolicy Apostolskiej, do której należy udzielanie zgody na powstawanie lub zamykanie wydziałów teologicznych. Bez uregulowania statusu kanonicznego dyplomy wydawane przez taką uczelnię nie miały wartości kościelnej, a jedynie państwowej. W praktyce oznaczało to, że biskupi polscy zaczęli wstrzymywać się z kierowaniem swoich księży na studia teologiczne do Warszawy, a to groziło

⁹ Zob. R. Bartnicki, *Korzenie UKSW ...*, s. 77-82.

¹⁰ Por. tenże, *OD UW do UKSW...*, art. cyt., s. 20-21.

całkowitym upadkiem uczelni. Na tle dywagacji dotyczących umocowania prawnego ATK warto przywołać mało znany fakt, iż jednym z pierwszych postępowań prawnych podjętych przez Radę Wydziału Teologicznego i Senat ATK była sprawa dokończenia procedury habilitacyjnej ks. Karola Wojtyły¹¹.

Sytuacja ATK pod koniec lat 50. stawała się bardzo trudna. Prymas S. Wyszyński, który powrócił z więzienia w 1956 r., nie od razu podjął starania o uregulowanie statusu prawnego uczelni. Stało się tak dopiero w styczniu 1960 r., gdy Ksiądz Prymas formalnie objął opiekę nad uczelnią. To pozwoliło działać jej zgodnie z literą prawa kościelnego, poszerzać swoją bazę lokalową, a co najważniejsze – efektywnie przyczyniać się do rozwoju myśli teologicznej, stając się obok KUL-u najważniejszym jej ośrodkiem w Polsce. Bez wątpienia, gdyby nie decyzja kard. S. Wyszyńskiego, jej losy potoczyłyby się zupełnie inaczej.

Kolejne lata owocowały stopniowym, mozolnym rozwojem tej uczelni. Przybywało katedr, zaczęto wydawać nowe czasopisma naukowe, tworzono koła naukowe studentów, rozwinęły się nowe specjalizacje. Od 1969 r. zaczęły przy ATK działać studia zaoczne z teologii, a od 1970 r. – studia pastoralne dla księży (Studium Pastoralno-Biblijne). Każdy z wydziałów uczelni miał prawo nadawania magisterium, doktoratów oraz przeprowadzania postępowania habilitacyjnego. Stopniowy rozwój Akademii wiązał się jednak z przełamywaniem ograniczeń narzuconych przez władze państwowe, jak choćby w kwestii przyjmowania osób świeckich na studia. Do lat 80. komuniści ograniczali liczbę studentów świeckich na wszystkich trzech wydziałach. Warto także odnotować, że nie pozwolono świeckim studiować na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej aż do 1964 r., zaś Prawa Kanonicznego – do 1967 r.¹²

Po roku 1989 nastąpiło kolejne ożywienie uczelni. Wynikało ono z kilku powodów. Wzrosło wówczas zapotrzebowanie na nauczycieli religii, którzy od 1990 r. zaczęli na nowo pracować w szkołach publicznych. Ponadto zaczęły powstawać wydziały teologiczne przy różnych ośrodkach uniwersyteckich (m.in. w Poznaniu, Toruniu, Katowicach, Szczecinie), które potrzebowały wykształconych kadr naukowych. Stąd wielu profesorów ATK podjęło pracę w tychże ośrodkach. Wraz z utworzeniem nowych diecezji w Polsce w 1992 r. konieczne było wykształcenie młodych kadr wykładowców seminariów duchownych oraz pracowników kurii diecezjalnych. To wszystko wpłynęło na duży napływ studentów do ATK w Warszawie oraz do zamiejscowych ośrodków dydaktycznych objętych patronatem uczeni. Pod koniec lat 90. liczba studiujących – na trzech wydziałach – zbliżyła się do 9 tys.¹³ W tym okresie władze Akademii podjęły się też niełatwego zadania rozbudowy koniecznej bazy lokalowej oraz uregulowania statusu posiadanych już budynków¹⁴.

¹¹ Zob. S. Urbański, *185 rocznica Wydziału Teologicznego...*, art. cyt., s. 23.

¹² Por. tamże, s. 24-25; R. Bartnicki, *Korzenie UKSW...*, dz. cyt., s. 101-106.

¹³ Por. R. Bartnicki, *Korzenie UKSW...*, dz. cyt., s. 135-139.

¹⁴ Gdy w 1954 r. komuniści przekazali Akademii budynki należące wcześniej do księży marianów, uczynili to nieprawnie, ponieważ były one własnością archidiecezji warszawskiej. Czyns kuriozalnym była sytuacja tej uczelni, która *de facto* będąc placówką państwową zajmowała własność zagrabioną Kościołowi. W kwestie zostały uregulowane dopiero na początku lat 90. na zasadzie przekazania tego terenu ATK przez archidiecezję warszawską na okres 50 lat w formie nieodpłatnego użytkowania. Zob. tamże, s. 132.

Utworzenie Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Na przestrzeni 45 lat swego istnienia ATK stało się poważną i dojrzałą uczelnią, o rozwiniętej tradycji akademickiej, posiadającą ugruntowaną pozycję jednego z najsilniejszych ośrodków teologicznych w Polsce oraz wypracowane kontakty z uczelniami zagranicznymi. O naukowym potencjale tego środowiska świadczą liczby dotyczące wypromowanych w tym okresie: 7 906 magistrów, 557 doktorów i 152 doktorów habilitowanych. Nie mniej imponująco przedstawiał się także dorobek naukowy nauczycieli akademickich ATK w postaci ich publikacji czy też udziału w konferencjach naukowych¹⁵. W tych warunkach czymś naturalnym stało się dążenie do przekształcenia akademii w uniwersytet. Ta myśl zrodziła się już na początku lat 90. u ówczesnego rektora tej uczelni ks. prof. Jana Łacha (1927–2013), wybitnego bibliisty. Już wtedy ATK dysponowało zapleczem naukowym odpowiadającym ustawowym wymogom uniwersytetu. Należało jednak spełnić dalsze, złożone wymagania proceduralne, w tym zapewnić warunki lokalowe dla nowych wydziałów, które miałyby wejść w skład tworzonego uniwersytetu. Wiele trudu kosztowało wypracowanie umocowania prawnego nowo powstającej placówki, ponieważ odtąd w jej strukturze miały pojawić się wydziały cywilne. Problem polegał na tym, że metropolita warszawski, jako wielki kanclerz ATK, sprawował dotychczas pieczę nad wszystkimi wydziałami. Trzeba było zatem stworzyć normy prawne, które zapewniły wyraźny podział na wydziały kościelne (teologiczny, prawa kanonicznego i filozofii chrześcijańskiej), podlegające jurysdykcji ówczesnego prymasa Polski, szczególnie w kwestii zatrudniania pracowników oraz powoływania władz wydziałowych i uniwersyteckich oraz na pozostałe, wyłączone od podobnych kompetencji władz kościelnych.

Mozolne prace trwały aż do 1999 r. Ostatecznie uniwersytet został powołany do istnienia ustawą Sejmu RP z 3 września 1999 r. W jego skład prócz tzw. wydziałów kościelnych weszły Wydział Nauk Historycznych i Społecznych, Wydział Prawa oraz Wydział Nauk Humanistycznych¹⁶. Patronem uniwersytetu został kardynał Stefan Wyszyński. Warto jednak zauważyć, iż w nazwie uczelni nie pojawia się zwrot „im.”. Pomysłodawcy tak przyjętej formuły podkreślili w ten sposób, iż ten uniwersytet istnieje dzięki roztropności i dalekowzroczności Prymasa Tysiąclecia, który pomimo niechlubnych początków ATK przygarnął tę uczelnię i pomógł się jej rozwinąć. Współcześnie spłaca ona dług wdzięczności wobec swego patrona także poprzez uprawianie nauki w duchu wartości chrześcijańskich i z wrażliwością na godność człowieka, o co zawsze zabiegał Prymas Tysiąclecia.

Utworzenie w Warszawie nowego uniwersytetu było krokiem odważnym, jednak dokonanym w odpowiednim momencie, co przesądziło o dalszym rozwoju tej uczelni. Stała się ona naturalnym uzupełnieniem oferty kształceniowej proponowanej przez inne ośrodki akademickie regionu z Uniwersytetem Warszawskim na czele. Na UKSW stopniowo przybywało nowych wydziałów i kierunków studiów. W jego murach znajdowali i znajdują dla siebie miejsce zarówno naukowcy, jak i studenci, którym bliskie są wartości chrześcijańskie oraz cenią sobie poszukiwania intelektualne w połączeniu z pytaniami stawianymi na gruncie wiary. Wiara i wiedza tu znalazły przestrzeń do wzajemnego dialogu otwartego na prawdę.

¹⁵ Tamże, s. 138-139.

¹⁶ Zob. tenże, *OD UIW do UKSW...*, art. cyt., s. 25-26.

Struktura wydziałów naukowych UKSW w roku 2021 przedstawia się w sposób następujący:

- Wydział Biologii i Nauk o Środowisku
- Wydział Filozofii Chrześcijańskiej
- Wydział Matematyczno-Przyrodniczy. Szkoła Nauk Ścisłych
- Wydział Medyczny. *Collegium Medicum*
- Wydział Nauk Historycznych
- Wydział Nauk Humanistycznych
- Wydział Nauk Pedagogicznych
- Wydział Prawa i Administracji
- Wydział Prawa Kanonicznego
- Wydział Społeczno-Ekonomiczny
- Wydział Studiów nad Rodziną
- Wydział Teologiczny¹⁷.

Najmłodszym z nich jest Wydział Medyczny. Jego powstanie było inspirowane przez papieża Jana Pawła II, o czym zaświadcza ks. Roman Bartnicki, pierwszy rektor UKSW¹⁸. Powołanie do istnienia tegoż wydziału pozwoliło nie tylko uzupełnić strukturę klasycznego uniwersytetu, ale także służy lepszemu wypełnianiu misji tej uczelni – integralnej służby człowiekowi. Na wymienionych powyżej wydziałach proponowane są 43 kierunki studiów, na których można uzyskać licencjat i magisterium. Uniwersytet posiada prawo nadawania stopnia doktora w 13 dyscyplinach naukowych, zaś stopnia doktora habilitowanego w 10. Na wszystkich wydziałach studiuje obecnie około 9 600 osób, natomiast kadre naukową tworzy około 760 nauczycieli akademickich¹⁹.

Spoglądając w przyszłość

Najwspanialsze idee, aby móc zostać zrealizowane, potrzebują ludzi z pasją, a także sprzyjających warunków zewnętrznych, wsparcia różnych instytucji, odpowiednich środków itd. To, że idea Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie została zrealizowana, trwa i nadal się rozwija, zawdzięcza głównie „ludziom z pasją” zarówno tym, którzy go tworzą i tym, którzy w nim studiują. Obecnie jest to dobrze rozpoznawalny uniwersytet w kraju i za granicą. Może się on pochwalić coraz nowocześniejszym zapleczem naukowym i laboratoryjnym. Współpracuje z różnymi instytucjami administracji państwowej czy samorządowej, jest także dobrą wizytówką nie tylko miasta stołecznego, ale także Mazowsza²⁰.

¹⁷ Zob. <https://uksw.edu.pl/pl/uniwersytet/wydzialy-i-jednostki> [dostęp: 01.06.2021 r.].

¹⁸ Zob. R. Bartnicki, *Korzenie UKSW ...*, dz. cyt., s. 475.

¹⁹ Zob. <https://uksw.edu.pl/pl/uniwersytet/uczelnia-dzis> [dostęp: 01.06.2021 r.].

²⁰ Potwierdza to fakt przyznania Uniwersytetowi przez Marszałka Samorządu Województwa Mazowieckiego medalu „Pro Masovia” w 2019 r. Zob. <https://www.mazovia.pl/aktualnosci/art,7779,medal-pamiatkowy-pro-masovia-dla-uksw-w-warszawie.html> [dostęp: 01.06.2021 r.].

Dzieje tego „młodego” uniwersytetu wyrastają z bardzo starych i mocnych korzeni. To, że istnieje wbrew różnym przeciwnościom historycznym, świadczy o jego żywotności i sile odradzania się. Potwierdza to tezę, iż taka uczelnia jest potrzebna w Warszawie i w Polsce, ponieważ sfera aksjologiczna, choć bywa traktowana jako rzecz drugorzędna, zaczyna odgrywać coraz większą rolę w myśleniu o przyszłości naszej cywilizacji. Każdy rodzaj uprawiania nauki wiąże się z przyjęciem jakiegoś systemu wartości (światopoglądem). Jeśli z niego wyklucza się Boga oraz wartości duchowe, to w konsekwencji można się spodziewać wypaczenia wizji człowieka i jego godności. Środowisko naukowe tego uniwersytetu – w duchu swego Patrona – jest na to szczególnie wyczulone i nie chodzi tu tylko o wydziały kościelne. Tego typu głos w świecie nauki wydaje się dziś szczególnie potrzebny, zwłaszcza wobec aksjologicznych wyzwań współczesnej cywilizacji.

Współczesność dostarcza uczelniom jak i poszczególnym naukowcom nowych możliwości rozwojowych. Istnieją bogate możliwości ubiegania się o wsparcie finansowe projektów i badań naukowych, zakupu specjalistycznych urządzeń czy literatury naukowej. Otwarte są szerokie możliwości wymiany międzynarodowej na poziomie studentów i wykładowców, czy też projektowania indywidualnej ścieżki rozwoju naukowego. Równoległe zmianie ulega sam sposób uprawiania nauki. Coraz ściślej powinna być ona powiązana z różnego rodzaju efektami, rozwiązaniami służącymi celom praktycznym, wdrożeniom, technologiom innowacyjnym, lepszemu wykorzystaniu narzędzi cyfrowych, a przy tym domaga się szerokiego, globalnego myślenia i działania. Wydaje się jednak, że deprecjonowanie wartości kształcenia humanistycznego w świecie może przynieść poważne konsekwencje cywilizacyjne. Są to zatem nowe wyzwania, łączenie solidnej humanistyki z kształceniem specjalistycznym, które stają przed nowoczesnym uniwersytetem. Środowisko akademickie UKSW, stając wobec nich posiada odpowiedni potencjał, aby wносить swój oryginalny wkład do skarbnicy nauki polskiej, europejskiej i światowej łącząc klasyczne (humanistyczne) myślenie z otwartością na poszukiwania nowych kierunków rozwoju (ryc. 1–10; wszystkie zdjęcia zostały udostępnione przez Biuro Komunikacji i Promocji UKSW).

Ryc. 1. Gmach ATK, lata 50. XX w.

Ryc. 2. Budowa Multidyscyplinarnego Centrum Badawczego UKSW w Dziekanowie Leśnym
stan obecny

Ryc. 3. Kampus Dewajtis

Ryc. 4. Kampus Wóycickiego

Ryc. 5,6. Kampus przy ul. Wóycickiego; Centrum Laboratoryjne Nauk Przyrodniczych

Ryc. 7. Kampus przy ul. Wóycickiego,
widok z góry

Ryc. 8. Kampus Wóycickiego

Ryc. 9,10. Inauguracja roku akademickiego 2019/2020

Cardinal Stefan Wyszyński University – a modern university with tradition

ABSTRACT

The Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw is one of the youngest universities in Poland. It is a state university, however it has an unequivocal Catholic identity. This is due to the fact that this university was established on the basis of the Academy of Catholic Theology, which is the heir of the Warsaw's academic theology associated with the Warsaw University founded in 1816. Its history is a confirmation that in a contemporary pluralistic society there is a need for universities combining the style of modern science with deep humanistic values and faith in God. It is a resilient academic community which implements the values important for its patron Cardinal Stefan Wyszyński by serving God, the church, homeland and the human.

Key words: the Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, the Academy of Catholic Theology, science, theology, humanities, university

Ks. Rafał Bednarczyk, dr hab., prof. ucz. – ORCID: 0000-0002-4486-7664, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, ksiądz diecezji płockiej, doktor habilitowany nauk teologicznych w zakresie katechetyki, profesor nadzwyczajny przy Katedrze Komunikacji Wiary i Historii Katechezy na Wydziale Teologicznym UKSW. Rzeczoznawca do spraw oceny programów nauczania religii i podręczników katechetycznych przy Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski. Członek Stowarzyszenia Katechetów Polskich, Europejskiego Forum dla Edukacji Religijnej (EuFRES) i Płockiego Towarzystwa Naukowego.

Pr. Rafał Bednarczyk, Assoc. Prof. – ORCID: 0000-0002-4486-7664, the Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, priest of the Catholic Diocese of Płock, DSc in Theology in the field of catechetics, Associate professor at the Department of Faith Communication and History of Catechesis at the Faculty of Theology, UKSW. Expert in evaluation of religious education programmes and catechetical books at the Catholic Education Commission of the Polish Episcopal Conference. Member of: the Association of Polish Catechists, European Forum for Religious Education (EuFRES) and the Scientific Society of Płock.